

سید غلامحسین حسنتا : | خروج آمریکا از برجام و بازار نفت

*** سید غلامحسین حسنتا**

بعد از خروج ایالات متحده از برجام این تصور در بازار جهانی نفت شکل گرفت که صادرات نفت ایران به تدریج کاهش خواهد یافت و انتظارات بازار موجب افزایش قیمت جهانی نفت شد. البته قبل از این خروج و از مدتی قبل، قیمت جهانی نفت در مسیر افزایشی قرار گرفته بود. رونق نسبی در اقتصاد و در نتیجه افزایش نسبی در تقاضای جهانی نفت و جذب شدن اضافه انباشتی در ذخائر نفتی، موجب تغییر روند قیمت شده بود و در ابهام قرار گرفتن آینده برجام نیز به این روند دامن زد.

اما ادامه این وضعیت و این که آیا انتظار بازار در مورد کاهش صادرات نفت ایران به واقعیت عینی هم تبدیل خواهد شد یا نه، بستگی زیادی به اقدامات اتحادیه اروپا خواهد داشت. در اروپا تجارت و تصدی امور در دست شرکت های خصوصی است و شرکت ها حافظ منافع خود و سهامدارانشان هستند. صابون تحریم های ثانویه قبلا به تن بسیاری از شرکت ها و بانک های اروپائی خورده است و اغلب این بنگاه ها منافع یا اشتراک منافع گوناگونی در ایالات متحده دارند و لذا اگر اتحادیه اروپا و دولت های عضو آن نتوانند راه کاری برای جلوگیری از اعمال تحریم های ثانویه بیابند احتمال کاهش داد و ستد شرکت های اروپائی و حتی آسیائی، با ایران بسیار زیاد خواهد بود.

در صورتی که بازگشت تحریم ها موجب کاهش صادرات نفتی ایران شود و قیمت های جهانی نفت در روند افزایشی فعلی باقی بماند ممکن است توافق موجود میان اوپک و غیر اوپک شکسته شود. قبلا قرار شده بود

که این توافق تا پایان سال 2018 ادامه یابد اما از آنجا که بسیاری از کشورهای عضو و غیر عضو اوپک تمایلی به افزایش بیش از حد قیمت ها که موجب افزایش تولید نفت خام های شیلی در امریکا می شود، ندارند ممکن است عملاً یا حتی رسماً از توافق خارج شوند و تولید نفت خود را افزایش دهند و جایگزین صادرات ایران نمایند. البته سازمان اوپک نمی تواند رسماً سهم ایران را به کشور یگری بدهد اما در عمل ممکن است که چنین اتفاقی رخ دهد.

در دوران پس از برجام، در بعد سرمایه گذاری در صنعت نفت ایران که بر آینده تولید نفت کشور تاثیر می گذارد، هنوز شرکت های اروپائی حضور فعال و جدی پیدا نکرده بودند و شاید به نوعی دفع الوقت می کردند تا از تصمیم نهائی ترامپ مطلع شوند. بنابراین به نظر نمی رسد که در این زمینه تحول مهمی رخ دهد. البته آنچه که باید از آن متأسف بود این است که مقامات وزارت نفت در چند سال اخیر بسیاری از اقداماتی که به طرق دیگری هم قابل انجام بود را به امید ورود شرکت های اروپائی معلق نگهداشتند و حالا از اینجا مانده و از آنجا رانده شده اند.

*** کارشناس ارشد انرژی**